

زایویه دید

چرا سرکوب‌گرها بر ساحت هنر ما سیطره یاقافتند؟

شهاب اسفندیاری

رئیس دانشگاه صداوسیما

در بسیاری از جشنواره‌های سینمایی جهان، توجه فیلمساز به ناگفته‌های جامعه و تاریخ و بازنمایی افشار و طبقات نادیدنه‌ناگفته یکی از ملاک‌ها و معیارهای اعطای جایزه است. هیچ برده‌پوشی هم وجود ندارد و با افتخار اعلام می‌کنند به این دلایل غیرسینمایی به فیلمی جایزه داده‌اند.
داوران جشنواره‌ها از اینکه به دلیل ارزش‌های پیشرو (progressive)، مضامین انسانی، آزادی‌خواهانه، عدالت‌خواهانه، ضد تبعیض نژادی و یا ضد تبعیض جنسیتی در فیلم‌ها به آنها جایزه بدهند، هیچ شرم و خجالتی ندارند. حالا بماند که اساساً امکان انتزاع ارزش از دانش در قضاوت هنری محل بحث است. اما در جشنواره فیلم فجر جمهوری اسلامی و در ۴۰ سالگی انقلاب یکی از داوران اعلام می‌کند که برای ما تنها «سینجه‌های سینمایی» معیار بود، و عجیب که این داور خود یک مدیرکل در وزارت «فرهنگ و ارشاد اسلامی» است. این تناقض البته در اختتامیه پاسخ درخوری از سوی یک مسخره‌باز یافت. واقعاً چرا باید داور دولتی جشنواره دولتی ما از هرگونه «ارزش» در قضاوت سینمایی برالت وجود و جایگاه خودش را با داور جشنواره فیلم اوانگارد آتن اشتباه بگیرد؟ آیا عذاب وجدانی او را آزار می‌داد؟ آیا قار بود یا آن جمله، بی‌اعتنایی به یکی از مهم‌ترین فیلم‌های امسال توجیه شود؟

یک گروه جنایت‌کار و خائن ۱۷ هزار نفر از مردم کشوری را ترور کرده است. رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر، رئیس دیوان عالی کشور و ده‌ها وزیر و نماینده و مدیر و سرباز و سردار آنها را به خاک و خون کشیده است. اما طی چهل سال تقریباً هیچ نقشی از جنایات آن بر پرده سینما نقش نیسته است. واقعاً چرا؟! چرا فیلمسازان ما درباره این جنایات هولناک – که بهترین مواد خام دراماتیک برای سینما بود – فیلم نساختند؟ چه گفتمان سرکوبگر با ساحت فرهنگ و هنر ما سیطره یافت که همه را از توجه به این موضوعات برحذر داشت؟

آن گفتمان سرکوبگر، که امروز در ادبیات داور دولتی ما و مجری برنامه سینمایی ما و روزنامه وابسته به حزب دولتی ما، با افتخار فریاد می‌شود، گفتمان فریب‌کارانه عبورآیدنولوزی است. ادعای دروغین حمایت از «هنرغیرآیدنولوزیک» است. اگر در فیلمی

مضامین آیدنولوزی لیبرالیسم، پلورالیسم، سکولاریسم، فمینیسم، یا نیهیلیسم مطرح باشد، آیا توسط گفتمان «عبور از آیدنولوزی» محکوم می‌شود؟ اصلاً و ابداً تشویق هم می‌شود. در «عبور از آیدنولوزی» هم گزینشی عمل می‌کنند دست‌ان!

واقعاً اگر این داور محترم در جشنواره‌ای با اثر به‌غایت هنرمندانه و خلاق و تکنیکی مواجه شوند که در حمایت از نژادپرستی، برده‌داری، یا زن ستیزی ساخته شده، آیا صرفاً «سنجه‌های سینمایی» را در نظر می‌گیرند و بسه آن فیلم‌ها جایزه می‌دهند؟! گفتمان «عبور از آیدنولوزی» را چگونه سرکوب می‌کند؟ با ساختن دوگانه‌های جعلی و سیاه و سفید دولتی / مردوسی با این‌ها مرکزکشی می‌کنند. هرکسی پایش را بگذارد آن طرف را می‌زنند. با تیر نقد یا برجسب هجو. در چنین فضای هراس‌آلودی، پرداختن به برخی موضوعات واقعاً جرأت و جسارت می‌خواهد. چون تنها گفتمان انقلاب اسلامی است که توسط مدعیان «عبور از آیدنولوزی» محکوم و سرکوب می‌شود. در واقع «عبور از آیدنولوزی»، اسم رمز است. پروژه اصلی «عبور از انقلاب‌اسلامی» و انقلاب‌زادی است. اما رویش‌های نو و آثار درخشان نسل جدید سینمای انقلاب اسلامی چه کنند؟ یک فریب‌کاری دیگر! آنها را با برجسب «غیر آیدنولوزیک» مصادره می‌کنند! فیلم نرگس آبیار خوب است چون غیرآیدنولوزیک است! آیدنولوزی لیبرالیسم سخت مشتاقی هضم و هدم هر استعداد جدیدی در جبهه‌های رقیب است.

در اختتامیه جشنواره، یک مسخره‌باز برده از این تناقض‌ها و فریبکاری‌ها برداشت. او که یک فیلم پوچ اما بسیار خوش‌ساخت در جشنواره داشت، یقه داور دولتی مدعی «سنجه‌های سینمایی» را گرفت و او را سنگ روی یخ کرد. بی‌جهت نبود که آن داور عصبانی شد. حرف «مسخره‌باز» اما حرف حساب بود. می‌گفت اگر مدعی هستمید که تنها «سنجه‌های سینمایی» معیارتان بوده، چرا فیلم من در بخش‌های مهم دیگر نامزد نشده است؟ جشنواره فیلم فجر در برابر فیلم پوچ او کرئش کرده بود، اما او با اقتدار تمام به جشنواره فجر و مقامات دولتی و داوران دولتی دهن‌کجی کرد. به نظر من که حق‌شان بود. شاید بد نباشد مقامات دولتی و داوران دولتی ما «آیدنولوزیک بودن» را از همان جوان مسخره‌باز بیاموزند. حتی او هم در مراسم اختتامیه، موضع آیدنولوزیک و سیاسی خود را فریاد کرد. آن جوان افغانستانی را، به تقلید کودکانه از مارلون براندو، پشت تریبون فرستاد تا ژست متخالف بگیرد.

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو

نگاره‌ای از عمو